

Obsah

Předmluva

XVII

1 Idiopatické střevní záněty ve statistických ukazatelích a analýzách	1
<i>Milan Lukáš, Ladislav Dušek</i>	
1.1 Kvalita života	1
1.2 Epidemiologie	2
1.3 Idiopatické střevní záněty ve statistických ukazatelích ÚZIS MZ ČR	6
1.3.1 Prevalence léčených pacientů	6
1.3.2 Mortalita	7
2 Epidemická infekční onemocnění a idiopatické střevní záněty	11
<i>Milan Lukáš, Karin Malíčková</i>	
2.1 Onemocnění novým koronavirem covid-19	11
2.1.1 Patogeneze covid-19	11
2.1.2 Klinické projevy covid-19	12
2.1.3 Diagnostika covid-19	12
2.1.4 Riziko onemocnění covid-19 u pacientů s IBD	13
2.1.5 Protizánětlivá terapie idiopatických střevních zánětů a infekce covid-19	15
2.1.6 Endoskopické výkony a chirurgická léčba	17
2.1.7 Klinické studie	17
2.1.8 Doporučení pro pacienty	18
2.2 Dětská infekční onemocnění s epidemickým průběhem	18
2.2.1 Spalničky	19
2.2.2 Imunosupresivní léčba idiopatických střevních zánětů a očkování proti spalničkám	20
2.3 Sezonní chřipka	20
2.3.1 Terapie, prevence a vakcinace	21
2.3.2 Epidemiologická situace	22
2.3.3 Idiopatické střevní záněty a rizika spojená se sezonní chřipkou	22
3 Onemocnění imunitního systému a idiopatické střevní záněty	27
<i>Karin Malíčková</i>	
3.1 Imunodeficiency	27
3.1.1 Primární protilátkové imunodeficiency a idiopatické střevní záněty	27
3.1.2 Poruchy v systému komplementu a idiopatické střevní záněty	29
3.1.3 Sekundární imunodeficiency u pacientů s idiopatickými střevními záněty	31
3.2 Systémová autoimunitní onemocnění a idiopatické střevní záněty	32
3.2.1 Axiální spondylartritida	32
3.2.2 Revmatoidní artritida	33
3.2.3 Systémový lupus erythematoses	33

3.2.4 Sjögrenův syndrom	34
3.2.5 Primární vaskulitidy	34
3.2.6 IgG4 asociovaná onemocnění	35
3.2.7. Celiakie (gluten seznávací enteropatie)	36
3.3 Imunopatologické nežádoucí účinky biologické terapie idiopatických střevních zánětů	37
3.3.1 Biologická terapie idiopatických střevních zánětů a indukce systémové autoimunity	37
3.3.2 Biologická terapie idiopatických střevních zánětů a alergické reakce	38
3.4 Potravinové alergie a idiopatické střevní záněty	40
3.5 Očkování pacientů s idiopatickými střevními záněty	41
3.5.1 Očkování proti preventabilním infekcím u dospělých pacientů s idiopatickými střevními záněty nechráněných proti danému infekčnímu onemocnění	41
3.5.2 Cestovatelské očkování	43
3.5.3 Pasivní imunizace	43
4 Anorektální manometrie u pacientů s idiopatickými střevními záněty	47
<i>Kateřina Košťálová, Martin Vašátko</i>	
4.1 Metodika	49
4.2 Indikace	53
4.2.1 Fekální inkontinence	53
4.2.2 Dyssynergická defekace	54
4.2.3 Předoperační vyšetření	55
4.2.4 Funkční pánevní bolest	55
4.3 Management funkčních anorektálních poruch u idiopatických střevních zánětů	55
4.3.1 Fekální inkontinence	55
4.3.2 Dyssynergická defekace	56
5 Plánování těhotenství a léčba v graviditě	59
<i>Dana Ďuricová</i>	
5.1 Fertilita	59
5.2 Vliv idiopatických střevních zánětů na průběh těhotenství	59
5.3 Vliv těhotenství na průběh idiopatických střevních zánětů	60
5.4 Plánování těhotenství	60
5.5 Medikamentózní léčba idiopatických střevních zánětů v těhotenství a při kojení	61
5.5.1 Obecné principy	61
5.5.2 Bezpečnost jednotlivých preparátů	62
6 Těhotenství, porod a šestinedělí z pohledu porodníka	71
<i>Martina Andrášová, Antonín Pařízek</i>	
6.1 Charakteristika jednotlivých období těhotenství a porodu	71
6.2 Zásady dispenzární péče v těhotenství	72
6.3 Komplikace těhotenství	73
6.3.1 Relaps idiopatického střevního zánětu v těhotenství	74
6.3.2 Adherence těhotných žen k medikamentózní terapii idiopatického střevního zánětu	75
6.4 Endoskopie a zobrazovací metody v těhotenství	75
6.4.1 Endoskopická vyšetření	75
6.4.2 Zobrazovací metody	76
6.5 Porod	77
6.5.1 Vaginální porod	77

6.5.2 Císařský řez	78
6.6 Pooperační období	78
6.7 Porodní a poporodní komplikace	78
6.7.1 Anorektální dysfunkce	79
6.8. Poporodní péče	81
6.8.1 Kojení	81
6.8.2 Péče o rány	81
6.8.3 Péče o vyprazdňování stolice	81
7 Autoimunitní hepatitida a cholestatické jaterní choroby u idiopatických střevních zánětů	85
<i>Kristýna Kubíčková, Michal Koula, Petr Urbánek</i>	
7.1 Autoimunitní hepatitida	85
7.1.1 Epidemiologie	86
7.1.2 Patogeneze	86
7.1.3 Medikací indukovaná autoimunitní hepatitida	86
7.1.4 Diagnostika	87
7.1.5 Terapie	88
7.2 Primární sklerozující cholangitida	88
7.2.1 Epidemiologie	88
7.2.2. Patogeneze	89
7.2.3 Diagnostika	89
7.2.4 Komplikace	89
7.2.5 Terapie	90
7.3 Primární sklerozující cholangitida malých žlučovodů, tzv. small duct PSC	91
7.4. Primární biliární cholangitida	92
7.5 Překryvné syndromy	92
7.5.1 Terapie	93
7.6 Diagnostický algoritmus u pacientů s idiopatickými střevními záněty	93
7.6.1 Jaterní biopsie	94
8 Kožní manifestace idiopatických střevních zánětů	99
<i>Michaela Nováková, Jana Třešňák Hercogová</i>	
8.1 Specifické kožní projevy	99
8.1.1 Perianální forma	99
8.1.2 Orální forma	99
8.2 Reaktivní kožní projevy	100
8.2.1 Erythema nodosum	100
8.2.2 Pyoderma gangraenosum	101
8.2.3 Pyostomatitis-pyodermatitis vegetans	102
8.2.4 Aftózní stomatitida	102
8.2.5 Sweetův syndrom	103
8.2.6 Kožní polyarteriitis nodosa	104
8.2.7 Leukocytoklastická a ANCA asociovaná vaskulitida	104
8.3 Kožní projevy v důsledku malabsorpce a malnutrice	104
8.3.1 Získaná forma acrodermatitis enteropathica	104
8.3.2 Pelagra – hypovitaminóza B ₃ (niacin)	105
8.4 Kožní projevy jako nežádoucí účinek léčby idiopatických střevních zánětů	105
8.4.1 Kožní nežádoucí účinky konvenční léčby	106

8.4.2	Kožní nežádoucí účinky biologické léčby	106
8.4.3	Anti-TNF- α indukované kožní léze	107
8.5	Různé (imunologicky asociované) projevy	111
8.5.1	Epidermolysis bullosa acquisita	111
8.5.2	Psoriáza	111
8.5.3	Atopická dermatitida	112
8.5.4	Hidradenitis suppurativa	113
8.5.5	Vitiligo	113
8.5.6	Nehty ve tvaru hodinového sklíčka („clubbing nails“, paličkovité prsty)	113
9	Nefrologické komplikace idiopatických střevních zánětů	117
	<i>Vladimír Teplan</i>	
9.1	Urolitiáza	117
9.1.1	Prevalence a patogeneze	118
9.1.2	Příznaky a objektivní nález	119
9.1.3	Diagnóza	119
9.1.4	Léčba	120
9.1.5	Profylaxe urolitiázy	121
9.1.6	Screeningové vyšetření u nemocných s idiopatickými střevními záněty	122
9.2	Tubulointersticiální nefritidy	122
9.2.1	Tubulointersticiální nefritida	122
9.2.2	Akutní tubulointersticiální nefritida u pacientů s idiopatickými střevními záněty	123
9.2.3	Chronická (neinfekční) tubulointersticiální nefritida	125
9.3	Glomerulonefritidy	126
9.3.1	IgA glomerulonefritida	126
9.3.2	Postinfekční glomerulonefritida	127
9.3.3	Ostatní afekce glomerulů	127
9.3.4	Léčebné postupy při společném postižení glomerulů a idiopatickým střevním zánětu	128
9.4	Amyloidóza při idiopatickém střevním zánětu	129
9.4.1	Epidemiologie a patogeneze systémové amyloidózy u nemocných s idiopatickým střevním zánětem	130
9.4.2	Klinické projevy a subjektivní příznaky amyloidózy	130
9.4.3	Gastrointestinální a orgánové příznaky amyloidózy	131
9.4.4	Diagnostika amyloidózy	131
9.5	Chronické onemocnění ledvin, renální insuficience a selhání. Transplantace ledviny	131
10	Screening dysplazie a kolorektálního karcinomu	137
	<i>Milan Lukáš</i>	
10.1	Výskyt dysplazie a kolorektálního karcinomu u nemocných s idiopatickými střevními záněty	137
10.2	Rizikové faktory pro vznik dysplazie a kolorektální rakoviny	138
10.2.1	Délka trvání nemoci a věk v době diagnózy střevního zánětu	138
10.2.2	Rozsah zánětlivých změn	138
10.2.3	Primární sklerozující cholangitida	139
10.2.4	Pozitivní rodinná anamnéza kolorektální rakoviny	139
10.2.5	Strukturální změny na trávicí trubici	139
10.3	Cesty nádorové transformace	139
10.4	Histologická diagnostika dysplazie	140

10.5. Dispenzární programy a chromoendoskopie	141
10.5.1 Terminologie	142
10.5.2 Dispenzární koloskopické prohlídky	143
10.5.3 Léčba dysplastických ložisek	143
10.6 Chemoprevence	144
10.7 Speciální situace	144
10.8 Perspektivní nové techniky	144
11 Enterální výživa a diety v terapii idiopatických střevních zánětů	147
<i>Katarína Mitrová, Jana Vorudová</i>	
11.1 Idiopatické střevní záněty a výživa	147
11.1.1 Enterální výživa	147
11.1.2 Exkluzivní enterální výživa	148
11.2 Idiopatické střevní záněty a diety	148
11.2.1 Dieta CDED	149
11.2.2 Dieta CD-TREAT	152
11.2.3 Dieta SCD	152
11.2.4 Dieta low-FODMAP	152
11.2.5 Paleolitická strava	155
11.2.6 Semivegetariánská strava	155
11.3 Aktuální doporučovaná dietní opatření u pacientů s idiopatickými střevními záněty	155
12 Inovativní a biologická léčba v současnosti a výhledy do budoucnosti	159
<i>Milan Lukáš</i>	
12.1 Individuální přístup (terapie šitá „na míru“) a časná léčba	159
12.2 Stratifikace pacientů podle míry rizika nepříznivého průběhu a stanovení léčebných cílů	160
12.3 Monitorování farmakokinetiky biologických léčiv	161
12.4 Volba biologického preparátu	162
12.5 Biologická a inovativní terapie v budoucnosti	164
12.5.1 Kombinované užití biologických léčiv	164
12.5.2 Kombinovaná léčba cyklosporin A a vedolizumab	167
12.5.3 Anti-IL-23 p19 monoklonální protilátky	168
12.5.4 Antiadhezivní monoklonální protilátky	169
12.5.5 Blokátory receptoru S1P (sfingosin-1 fosfát)	170
13 Nové subkutánně podávané monoklonální protilátky	175
<i>Milan Lukáš</i>	
13.1 Subkutánní podání a farmakokinetika	175
13.2 Imunogenicita monoklonálních protilátek	177
13.2.1 Imunogenicita subkutánně podávaných terapeutických mAb	177
13.2.2 Fenomén „high-zone tolerance“	178
13.2.3 Význam imunokomplexů	178
13.2.4 Blokáda TNF- α a imunogenicita mAb	179
13.3 Klinické zkušenosti	179
13.3.1 Infliximab CT-P13 SC	180
13.3.2 Subkutánní vedolizumab	181

14 Pokroky v endoskopické léčbě: od experimentu do klinické praxe	185
<i>Martin Lukáš</i>	
14.1 Teoretická východiska	186
14.2 Experimentální výkony	186
14.2.1 Kadaverózní model	186
14.2.2 Živý zvířecí model	186
14.3 Endoskopické výkony na experimentálním modelu	187
14.4 Klinická praxe	188
15 Choroby ileálního rezervoáru („pouchitida“) po restorativní proktokolektomii	191
<i>Milan Lukáš</i>	
15.1 Historie chirurgické léčby ulcerózní kolitidy	191
15.2 Výsledky a komplikace chirurgické léčby ileo-pouch-anální anastomózy	193
15.3 Pouchitida	194
15.3.1 Patogeneze pouchitidy	194
15.3.2 Rizikové faktory pro vznik pouchitidy	195
15.3.3 Klinické aspekty pouchitidy	195
15.3.4 Primární „idiopatická“ pouchitida	195
15.3.5 Sekundární pouchitida – indukovaný zánět v ileálním rezervoáru	196
15.4 Terapie pouchitidy	199
15.4.1 Profylaxe pouchitidy	199
15.4.2 Léčba akutní pouchitidy	200
15.4.3 Léčba recidivující a chronické pouchitidy	200
Souhrn	203
Summary	207
Medailonky	213
Seznam zkratek	219
Rejstřík	223